

הערכה אסטרטגית ימית ל ישראל 2017/18

עורך ראשי: פרופ' שאול חורב
ערך והפיק: אהוד גונן

התעצמותו של חיל הים המצרי

אייל פינקו

רקע

חיל הים המצרי הוא הגדול ביותר מבין חילות הים במזרח התיכון, והוא פועל בשתי זירות: האחת בים התיכון (הפיקוד הצפוני) והשנייה בים האדום (הפיקוד הדרומי). בחיל הים המצרי משרתים כ-18,500 קצינים וחייילים וכ-14,000 אנשי מילואים. בראשית 2017 דורג חיל הים המצרי כצי השישי בעוצמתו בעולם.¹

משימותיו של חיל הים המצרי הן הגנה על האינטרסים החיוניים של מצריים בים, ביניהן הגנה על נתיבי השיט והסחר, הגנה על התשתיות החיוניות של מצריים בים התיכון ובים האדום (אסדות הנפט והגז), הגנה על תעלת סואץ, ולחימה בתווך העל-מימי והתת-מימי כנגד יריבותיה. אחריות ההגנה על הנמלים מפני טרור והברחות נתונה בידי משמר החופים.²

בשנים האחרונות רואה מצריים בים האדום כזירה אסטרטגית וחיונית לביטחון הלאומי, בדגש למצרי באב אל-מנדב, שהם נתיב הכניסה המרכזי לתעלת סואץ ואסדות הנפט הנמצאות בו.³ חיל הים המצרי המממש את האסטרטגיה המצרית, הקים לאחרונה מפקדה חדשה ומורחבת לפיקוד הדרומי בבסיס בספאגה, ומתגבר בה את כוחותיו, לרבות הגדלת כוח הקומנדו הימי, הצבת צוללות, נושאת מטוסים והצבת כלי שיט נוספים.⁴

בזירות הפעולה שלו מפעיל חיל הים המצרי ארבע צוללות סיניות (מדגם Romeo), 47 כלי שיט נושאי טילים (פריגטות, קורבטות וספינות טילים), שמונה ספינות נגד צוללות, למעלה מ-20 ספינות לפינוי מיקוש וספינות עזר רבות. בנוסף לכך מפעיל חיל הים המצרי כוחות

1 Eleibe Ahmed (1/2017), *Egypt's Naval Operations Expanding Southwards*, retrieved from: <https://www.tesfanews.net/egypt-navy-operations-expanding-south/>, accessed 1/2017.

2 Eleibe Ahmed (2016), *The Suez Canal and the Egyptian Navy*, **Canadian Naval Review** Vol. 11 No.3, 27-29.

3 *Egypt Expends Navy with Formation of Southern Navy Fleet Command* (1/2017), retrieved from: <http://www.worldtribune.com/egypt-expands-navy-with-formation-of-southern-fleet-command/>, accessed 1/2017.

4 Shaul Shay (1/2017), *Egyptian Navy in the Red Sea*, retrieved from: http://www.herzliyaconference.org/_Uploads/dbsAttachedFiles/ShaulShay16_1_17.pdf, accessed 1/2017.

קומנדו (שבסיסם ביד האדום)⁵ והם מפעילים מגוון יכולות רחב, לרבות הפעלה של כלי שיט מהירים וכלים צוללים). בנוסף, מפעיל חיל הים המצרי סוללות טילי חוף ים מדגם Otomat (תוצרת איטליה) וטילים מדגם Styx (תוצרת רוסיה) להגנת חופיו.⁶

בשורות חיל הים המצרי פועלים גם כלי טיס רבים, לרבות כ-20 מסוקים ימיים (מדגמים Harpoon SH-2G Super Sea Sprite ו-Gazelle) ומטוסי F-16, המצוידים בטיילי ים מדגם Harpoon (תוצרת ארצות הברית) לתקיפת כלי שיט בטווח של עד 120 ק"מ.⁷

חיל הים המצרי משתף פעולה עם ציים רבים ומקיים תרגילים משותפים שנתיים עם מדינות רבות ביניהן ארצות הברית, בריטניה, רוסיה, סעודיה, יוון, צרפת, איטליה, נאט"ו.⁸ במהלך תרגילים אלו משפר חיל הים המצרי את יכולות הפעולה שלו ותורות הלחימה, תוך כדי שהוא מפתח ניסיון מבצעי, לומד ומאמץ תורות לחימה מערביות ללוחמת שטח וללוחמה נגד צוללות.

מאז 2011 וסילוקו של מובראכ מהשלטון, וביתר שאת מאז עלייתו של א-סיסי לשלטון ב-2013, החל תהליך מודרניזציה משמעותי בכלל זרועות הצבא המצרי, אשר מסתכם ברכש בשווי של עשרות מיליארדי דולרים. תהליך זה אינו כולל רק רכש של אמצעי לחימה חדשים, אלא גם הגדלה והעצמה של היכולות המבצעיות באופן משמעותי.⁹

בניין הכוח ותהליך ההתעצמות המשמעותיים מתרחשים בכל זרועות הצבא, לרבות בחיל האוויר, בצבא היבשה, בכוחות המיוחדים ובחיל הים, אך הדגש המרכזי, כאסטרטגיה של

Shaul Shay (1/2017), *Egyptian Navy in the Red Sea*, retrieved from: http://www.herzliyaconference.org/Uploads/dbsAttachedFiles/ShaulShay16_1_17.pdf, accessed 1/2017. 5

Egyptian Navy, retrieved from: https://www.ihs.com/pdf/IHS-Janes-Amphibious-and-Special-Forces-Egyptian-Navy_175592110913044232.pdf, accessed 1/2017. 6

Order of Battle -Egypt, retrieved from: <http://www.milaviapress.com/orbat/egypt/index.php>, accessed 1/2017. 7

ניתן למשל למצוא פירוט נרחב על תרגיליו של חיל הים המצרי באתרים הבאים: *Egyptian Navy*, retrieved from: <http://www.marsecreview.com/tag/egyptian-navy/>, accessed 1/2017; *Egyptian Navy, NATO Maritime Group Conduct Joint Exercises*, retrieved from: <http://www.sis.gov.eg/Story/104536?lang=en-us>, accessed 1/2017; *Russia Announced 2nd Round of Naval Exercises with Egypt*, retrieved from: <http://www.dailynewsegypt.com/2016/06/25/russia-announces-2nd-round-naval-exercises-egypt/>, accessed 1/2017; *Medusa 2016 Military Exercise: Egypt, Greece to Begin Joint Drills*, retrieved from: <http://www.ibtimes.com/medusa-2016-military-exercise-egypt-greece-begin-joint-drills-2454961>, accessed 1/2017. 8

Khan Bilal (9/2015), *The Egyptian Military's Build-Up*, retrieved from: <http://quwa.org/2015/09/18/egyptian-military-build-up/>, accessed 1/2017. 9

השלטון ניתן במצריים לחיל האוויר ולחיל הים, כחילות אסטרטגיים שלהם יכולת הקרנת כוח (Power Projection) ופעולה במקומות מרוחקים.

התעצמות חיל הים המצרי – נושאים מרכזיים

ההתעצמות הצבאית המצרית, בדגש להתעצמותו של חיל הים (ואף של חיל האוויר), באה לידי ביטוי בגיוון מקורות הרכש, שהמרכזיים הם ארצות הברית, צרפת, רוסיה, גרמניה ואף סין.

הדומיננטיות האמריקנית ברכש המצרי נובעת מכספי הסיוע האמריקניים, העומדים על כ-1.3 מיליארד דולר מדי שנה בשנה מאז 1987.¹⁰ על פי דוח המשרד לביקורת המדינה של ארצות הברית (GAO¹¹) משנת 2006 הגיע הסיוע הצבאי האמריקני לכ-80% מעלות רכישות הנשק של מצריים. דוח מ-2013 של שירות המחקר של הקונגרס האמריקני מציין, כי הסיוע הצבאי האמריקני נאמד בשליש מתקציב הביטחון הכולל של מצריים. במהלך 2014 הוקפא הסיוע האמריקני לנוכח אי-שביעות רצונם מהחלפת השלטון המצרי, אך ב-2015 הופשרה בהדרגה ההקפאה והסיוע המשיך נמשך.¹²

הקפאת הסיוע הצבאי האמריקני הנ"ל בכל התחומים (רכש מערכות לחימה, הדרכה, תמיכה טכנו-לוגיסטית) גרם להבנה המצרית, כי ההסתמכות על ארצות הברית בלבד מסוכנת, ויש לגוון את מקורות הרכש הביטחוני ככל הניתן, וכתגובה לכך פנתה מצריים לקבלת סיוע צבאי ולרכש מערכות לחימה מרוסיה, מצרפת ומסין.

חזרתה של מצריים לסיוע הצבאי הרוסי וראייתה את רוסיה כשותפה אסטרטגית במקום ארצות הברית, צוינה באופן סמלי בתמרון ימי משותף שערכו המדינות ביוני 2015 ובקבלת כלי שיט כמתנה מרוסיה.¹³

מעבר לכספי הסיוע האמריקני ולחזרתם של הקשרים האסטרטגיים עם רוסיה, יש לציין את הרכש המצרי המסיבי של אמצעי לחימה ופלטפורמות, המתבסס על מימון סעודי

Jeremy M. Sharp (2/2016), *Egypt: Background and U.S. Relations*, U.S. Congressional Research Service, retrieved from: <https://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33003.pdf>, accessed 1/2017. 10

US Government Accountability Office. 11

שפיר יפתח, פרופיאני קשיש (10/2013), מצרים מתחמשת, עדכ אסטרטגי כרך 19 גיליון 3, 53–55. 12

Shaul Shay, *Egypt's Arm Diversity Strategy*, retrieved from: <http://www.israeldefense.co.il/en/content/egypts-arms-diversity-strategy>, accessed 1/2017. 13

ובערבות צרפתית לעסקאות שנחתמו בשווי של כ-3.3 מיליארד אירו עם צרפת.¹⁴ בשנים האחרונות נהייתה צרפת ספקית הנשק העיקרית של מצריים.

בהקשר הצרפתי יש לציין, שלא רק חיל הים הוא הנהנה ממיטב מערכות הלחימה והפלטפורמות הצרפתיות, אלא גם לחיל האוויר, שבמוקד הרכש שלו עסקת מטוסי ה-Rafale המצוידים במערכות לחימה ובטילים מתקדמים (לרבות טילי שיוט לתקיפת מטרות ביבשה מדגם Scalp).¹⁵

בשנים אלו כללו עסקאות בניין הכוח של חיל הים המצרי רכש מסיבי מאוד של כלי שיט, ביניהם ניתן למנות: פריגטה צרפתית אחת מדגם Fremm,¹⁶ ארבע פריגטות צרפתיות אחרות מדגם Go-Wind¹⁷ (אחת מהן נבנתה בצרפת ושלוש האחרות ייבנו במצריים, כולל העברת תשתיות ויכולות לבניית כלי שיט למצריים וטילי ים מתקדמים מדגם Exocet MM40). עוד כללו העסקאות רכש ארבע ספינות אמריקניות¹⁸ נושאות טילים מדגם Ambassador (FMC).¹⁹

בנוסף לכל אלה קיבלה מצריים במתנה מרוסיה ספינת טילים אחת מתוצרתה מדגם Molniya.²⁰ ספינה זו נושאת על גבה טילי ים על-קוליים מדגם Moskit (טילים אלו, שנכנסו לשירות מבצעי בשנות השמונים, בעלי טווח של עד 250 ק"מ ומהירות של 3 מאך ומצוידים

14 Tran Pierre, *In France, Relief Over Rafale Sale to Egypt* (2/2015), retrieved from: <http://www.defensenews.com/story/defense/air-space/strike/2015/02/15/france-relief-rafale-sale-to-egypt/23353207/>, accessed 1/2017.

15 Rogoway Taylor (9/2015), *Why Is Egypt Buying Two Orphaned Mistral Class Aircraft Carriers from France?* Retrieved from: <http://foxtrotalpha.jalopnik.com/why-is-egypt-buying-two-orphaned-mistral-class-aircraft-1732595299>, accessed 1/2017.

16 פריגטה מדגם Fremm הינה כלי שיט בדחי 6000 טון, בעלת יכולות לחימה נגד כלי שיט (באמצעות טילי Exocet MM40 לטווח 200 ק"מ), יכולות הגנה אווירית (באמצעות טילי Aster-15 לטווח 30 ק"מ) ויכולות לחימה נגד צוללות.

17 פריגטה מדגם Go-Wind 2500, בדחי 2600 טון, כולל יכולות לחימה נגד כלי שיט ויכולות הגנה אווירית (באמצעות טילי MICA).

18 ארבעת כלי השיט מדגם FMC נרכשו תחת חוזה סיוע אמריקני (FMS), בסכום של כ-807 מיליון דולר. הספינה, שאורכה כ-62 מטר, מצוידת בטילים מדגם Harpoon, מכ"מ שטח-אוויר מתקדם ובמערכות הגנה אווירית מדגם CIWS. Egyptian Navy Fast Missile Craft, retrieved from: <http://www.naval-technology.com/projects/egyptian-navy-fast-missile-craft/>, accessed 1/2017.

19 Egyptian Navy - Modernization, retrieved from: <http://www.globalsecurity.org/military/world/egypt/navy-modernization.htm>, accessed 1/2017.

20 Russia Hands Egypt Key to Brand New Corvette Warship (6/2016), retrieved from: <https://sputniknews.com/world/201606251041953909-russia-egypt-corvette/>, accessed 1/2017.

בראש ביות מכ"מי).²¹ ספינה זו ניתנה למצריים, כאמור, כחלק משיתוף הפעולה המצרי-רוסי ההולך ומתחזק, ובמיוחד, כפי שצויין, לאחר ההתרחקות המצרית מארצות הברית.

בתוך התת-מימי, תחום ההולך ומתפתח בחיל הים המצרי, ניתן לציין את רכש ארבע הצוללות הגרמניות המתקדמות מדגם U-209 (וייתכן שבעתיד ירכשו עוד שתי צוללות). הצוללות המצריות החדשות, בדומה לצוללות הרומיאו הישנות, יצוידו בטילי ים מדגם Harpoon, כמו גם בטורפדו גרמני מתקדם ובמוקשים ימיים.²² רכש הצוללות החדשות נעשה בהמשך לשדרוג שבוצע בצוללות הישנות בסוף שנות התשעים של המאה הקודמת, ולרכש מערכות סונר אמריקניות לגילוי צוללות, אשר הותקנו על גבי ציידות הצוללות הסיניות מדגם Hainan.^{23, 24}

איור 1: פריגטה מדגם Fremm²⁵

²¹ P-270 Moskit, retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/P-270_Moskit, accessed 1/2017

²² Germany delivers first of four attack submarines to Egypt (12/2015), retrieved from: <http://www.middleeasteye.net/news/germany-delivers-first-four-million-dollar-attack-submarines-egypt-1822200022>, accessed 1/2017.

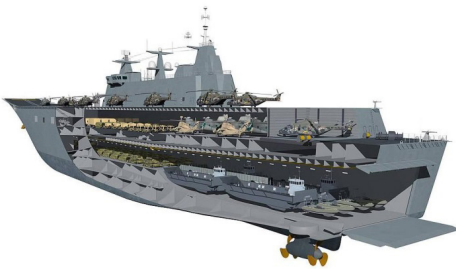
²³ ארבע מתוך שמונת צוללות הרומיאו הסיניות שודרגו על ידי חברת Lockheed-Martin ב-1996, בחוזה שהקיפו 133 מיליון דולר ובמסגרתו הוכנסו יכולות לירי טילים מדגם Harpoon, סונר משופר ויכולת ירי טורפדו מדגם NT37. Shay Shaul (12/2015), *Egypt's New Modern Submarine Fleet*, retrieved from: <http://www.israeldefense.co.il/en/content/egypts-new-modern-submarine-fleet>, accessed 1/2017.

²⁴ Toppen Andrew, *World Navies Today: Egypt*, retrieved from: <http://www.hazegray.org/worldnav/africa/egypt.htm>, accessed 1/2017.

²⁵ Retrieved from: <http://navaltoday.com/2015/04/16/italian-navy-to-receive-two-more-fremm-frigates-after-2020>

במוקד הרכש של חיל הים המצרי נמצאות שתי אוניות נושאות מסוקים וגייסות מדגם Mistral,²⁶ תוצרת צרפת, בעלות של 950 מיליון אירו. אוניות אלו נושאות על גבן מסוקי תקיפה רוסיים מדגם Ka-52²⁷ (נרכשו 50 מסוקים מדגם זה) וכוחות יבשתיים ממונעים ורגליים. אוניות אלו מקנות למצריים יכולות משמעותית של החפת כוחות חיל רגליים ושריון, ותקיפות אוויריות בעומק.

הסיבה לצורך המצרי באוניות נושאות מסוקים וגייסות התחיל, ככל הנראה, במערכה שמנהלת מצריים בתימן (כ-800 חיילים מצריים משתתפים במערכה זו) והצורך המבצעי המצרי בהקרנת כוח בתימן ובזירת הים האדום, כחלק מהאסטרטגיה הכוללת לביסוס כוחה ככוח השולט בים האדום ובמצרי באב אל-מנדב לאבטחת שיט חיוני ולשמירה על הנכסים האסטרטגיים של מצריים בים האדום.²⁸

איור 2: מימין: מסוק תקיפה מדגם Ka-52 ממריא מסיפון אוניית Mistral.²⁹ משמאל: חתך כלי השיט כולל תצורת נשיאה של כלי שיט לנחיתה, רק"מ ומסוקים

תהליך התעצמותו של חיל הים המצרי יביא אותו בשנים הספורות הקרובות למנות סדר כוחות של שמונה צוללות פעילות (גרמניות וסיניות) ו-56 כלי שיט נושאי טילים (בנוסף לכלי השיט האחרים).

²⁶ האוניות מדגם MISTRAL נועדו במקורן למכירה לרוסיה, אך טרם המסירה החליטה צרפת, כי היא אינה מוכנה למסרן לרוסיה והן הועמדו למכירה מחדשת. אוניות אלו בעלות יכולת לשאת עד 16 מסוקים, 24 טנקים או רכבים משוריינים ומאות לוחמים.

²⁷ Shay Shaul, *The Egyptian Navy is Stronger than Ever Before* (9/2016), retrieved from: <http://www.israeldefense.co.il/en/content/egyptian-navy-stronger-ever>, accessed 1/2017.

²⁸ *Egypt sends up to 800 ground troops to Yemen's war - Egyptian security sources* (9/2015), retrieved from: <http://uk.reuters.com/article/uk-yemen-security-idUKKCN0R91I720150909>, accessed 1/2017.

²⁹ Retrieved from: <http://www.veteranstoday.com/2014/12/05/russia-warns-france-over-mistral-class-warship-delivery-presstv>

עקרונות בניין הכוח של חיל הים המצרי

תהליך ההתעצמות ובניין הכוח של חיל הים המצרי כולל פיתוח יכולות ותשתיות של תחזוקה וייצור עצמי, תוך כדי שהוא נשען על מקורות רכש מגוונים, מתבסס על מספר עקרונות מפתח:

1. גידול בחשיבותו של הים האדום כנתיב מסחר והעברת נפט, בדגש למירוץ המתנהל בין המדינות (ארצות הברית, סין, צרפת, סעודיה, מעא"מ, עומאן ויפן) על נתיביו (ובמיוחד בקרן אפריקה ומצרי באב אל-מנדב). למצריים שאיפה להגמוניה אזורית בזירה זו מתוך ראייה כלכלית ואסטרטגית.³⁰
2. האתגרים והאיומים הצבאיים מולם ניצבת מצריים עלו והואצו בשנים האחרונות. אתגרים אלו כוללים את המערכה שאותה מנהלת מצריים בסודאן ובתימן, והאיומים הפוטנציאליים הנשקפים לה בראייתה מלוב ומצמיחתו של ארגון דעא"ש בסיני.
3. יחד עם איומים אלו, שהם איומים אסימטריים על מצריים, רואה זו האחרונה באיראן ובישראל גורמי איום, גם אם לא בטווח הזמן המיידי.³¹
4. רצונה של מצריים לחזק ולבסס את עצמאותה וחוסר תלותה במקורות זרים, כדי לא לפתח תלות במקור רכש אחד ולהתבסס עליו. רצון זה נובע במיוחד מתחושת הברידות והאכזבה מארצות הברית על "נטישתה" את מצריים באירועי ה"אביב הערבי", והלקחים אשר הופקו מכך.³²
5. פיתוח יכולות ותשתיות עצמאיות לבניית כלי שיט ותחזוקתם.
6. רצונה של מצריים לחזק את דימויה כמעצמה אזורית בכלל, וכמעצמה ימית בפרט.³³
7. חיזוק תדמיתו ויוקרתו של הצבא כלפי פנים וכלפי חוץ.

Eleibe Ahmed (1/2017), *Egypt's Naval Operations Expanding Southwards*, retrieved from: <https://www.tesfanews.net/egypt-navy-operations-expanding-south/>, accessed 1/2017. 30

Rogoway Taylor (9/2015), *Why Is Egypt Buying Two Orphaned Mistral Class Aircraft Carriers From France?*, retrieved from: <http://foxtrotalpha.jalopnik.com/why-is-egypt-buying-two-orphaned-mistral-class-aircraft-1732595299>, accessed 1/2017. 31

Egyptian Navy – Modernization, retrieved from: <http://www.globalsecurity.org/military/world/egypt/navy-modernization.htm>, accessed 1/2017. 32

Copley Gregory R. (10/2015), *Egypt's Return to Strategic and Economic Centrality*, retrieved from: <http://oilprice.com/Geopolitics/Middle-East/Egypt-Return-To-Strategic-And-Economic-Centrality.html>, accessed 1/2017. 33

איור 3: טקס מסירת צוללת U-209 לחיל הים המצרי בגרמניה³⁴

ניתוח בניין הכוח ומגמות לעתיד

בניין הכוח של חיל הים תוכנן לסייע בהפיכתה של מצריים למעצמה אזורית, בדגש לתווך הימי, המשמש עבור מצריים עורק חיים למסחר, תשתיות לאנרגיה (נפט וגז), מזון (דגה) ונתיב תחבורה משמעותי לסחר הבינלאומי, שהוא חלק מרכזי בכלכלה המצרית. יש לציין כי כלכלנים מצריים צופים שתעלת סואץ והפארקים התעשייתיים והמסחריים הצמודים אליה יספקו עד כדי שליש מהכלכלה המצרית.³⁵

בניין הכוח המצרי מוכוון לפיתוח יכולות כנגד איומי הייחוס המרכזיים הסימטריים מולם הוא יידרש להתמודד בראייתו בעתיד, שהם ישראל ואיראן. עם זאת, מוכוון בניין הכוח המצרי גם סביב פיתוח והעצמת יכולות של הקרנת כוח אזורית בכל זירות פעולתו (בים התיכון ובים האדום), ולחימה מול ארגוני טרור, הפועלים בשיטות לוחמה אסימטריות, ומהווים עבור חיל הים המצרי איום מיידי, כגון בזירות לוב, סודאן והזירה הפנימית בחצי האי סיני.

כלומר, זהו בניין כוח המוכוון לתת מענה כנגד איומים סימטריים ולחימה כנגד ציים אחרים, אך בו בזמן גם מכוון לפיתוח יכולות מגוונות למתן מענה מהיר, מגוון ביכולותיו, גמיש ובעל יכולת פעולה במקומות מרוחקים מחופי מצריים, כנגד איומים אסימטריים.

Retrieved from: <http://aagth1.blogspot.co.il/2016/12/type-2091400.html> 34

Egypt sees Suez Canal zone making up 30–35 pct of economy – minister, from REUTERS 35
<https://www.reuters.com/article/egypt-canal-minister/egypt-sees-suez-canal-zone-making-up-30-35-pct-of-economy-minister-idUSL5N0W74WT20150305>

מגמה נוספת ההולכת ומתחזקת במצריים היא חיזוק כוחו של הפיקוד הדרומי של חיל הים (בים האדום), הנדרש להגן על רצועת חוף של כ-1,500 ק"מ בנוסף להגנה ולשימור האינטרסים הכלכליים והאסטרטגיים של מצריים, כפי שצוין לעיל, בעיקר בקרן אפריקה ובמצרי באב אל-מנדב.³⁶

התחומים הבולטים בבניין הכוח המצרי בשנים אלו הם:

1. חיזוק ופיתוח יכולות לוחמת השטח, באמצעות רכש כלי שיט נוספים ממדינות שונות (כאמור, ארצות הברית, צרפת, רוסיה וגרמניה). כלי השיט החדשים מצטיינים ביכולותיהם השונות, לרבות יכולות גילוי מתקדמות, יכולות הגנה אווירית כנגד כלי טיס תוקפים וטילים מתקדמים, ואף יכולות תקיפה מגוונות (טילי ים מדגמים שונים כגון טילי Exocet MM40, טילי Moskit וטילי Harpoon).
2. שדרוג משמעותי של היכולות המיושנות להגנה אווירית לכלי השיט שלה (למשל באמצעות טילי ההגנה האווירית הצרפתיים מדגם Aster-15).
3. פיתוח יכולות הלחימה בתווך התת-מימי. מצריים רואה בים תווך פעולה אסטרטגית מחד גיסא (לאיסוף מודיעין, לביצוע מבצעי קומנדו, לתקיפת כלי שיט, בדגש לשיירות אספקה ואולי אף לביצוע סגר ימי). מאידך גיסא רואה מצריים, ככל הנראה, בתווך התת-מימי כגורם סיכון משמעותי לכוחותיה. כראיה לכך ניתן להצביע על מספר כלי השיט בעלי יכולת לחימה בצוללות ובגילוי מיקוש ימי.
4. שימור יכולות הלוחמה המשולבת לתקיפת כלי שיט מהאוויר באמצעות מטוסי ה-F-16, נושאי טילי ים מדגם Harpoon.
5. פיתוח יכולות הקרנת כוח מהים, תמרון וכוח אש באמצעות אוניות נושאות המסוקים והגייסות, המאפשרים למצריים ביצוע תקיפות בעומק ותמרון ימי להנחתת כוחות תקיפה יבשתיים בקנה מידה משמעותי.
6. פיתוח יכולות קומנדו ימיות מתקדמות באמצעות כלי שיט מהירים רבים וכלים תת-מימיים להובלת כוחות פושטים.

יתרונות בניין כוח זה הוא בפיתוח רחב מאוד, כפי שצוין, של יכולות לחימה ותקיפה בתווך העל-מימי ובתווך התת-המימי, תוך כדי פיתוח יכולות לשרידות הכוח הימי (באמצעות מערכות הגנה אווירית).

36 Eleibe Ahmed (1/2017), *Looking south: The expansion of Egypt's naval operations*, retrieved from: <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/255116/Egypt/Politics-/Looking-south-The-expansion-of-Egypt%E2%80%99s-naval-opera.aspx>, accessed 1/2017.

בניין הכוח שבו יש מגוון רחב מאוד ושונה של כלי שיט ואמצעי לחימה, הוא הלכה למעשה מימוש התפיסה המצרית, לפיה נדרש שלא להסתמך על מקור רכש אחד ולפתח יכולות עצמאיות.

תפיסה זו מייצרת הבדלים משמעותיים בין המערכות והפלטפורמות, וגוזרת על חיל הים המצרי לייצר מערכי תחזוקה נפרדים ושונים (בעלי מורכבות גבוהה ובעלות גבוהה) ולייצר תפיסות הפעלה ויכולות טכנולוגיות, אשר תאפשרנה אינטגרציה בין המערכות ובין כלי השיט. בכך טמונים החסרונות המשמעותיים של הרכש המצרי.

שנה זו והשנים הבאות תהיינה קריטיות לחיל הים המצרי. המערכה שבה הוא לוקח חלק בסודאן ובתימן מחייבת השקעת תשומת לב, מאמצים ומשאבים לניהולה. עם זאת, המערכה מאפשרת לחיל הים לצבור ניסיון מבצעי יקר ערך בתרחישי פעולה של הקרנת כוח במקומות מרוחקים תוך כדי תיאום ושילוב בין זרועי.

לעומת זאת ובד בבד, יתמודד חיל הים המצרי עם קליטתן של הפלטפורמות החדשות ואיתן פיתוח, הטמעה והתאמה של תורות לחימה חדשות, אשר תבוססנה על הניסיון המבצעי הנרכש, בשילוב היכולות החדשות. כל זאת, תוך כדי כך שהוא משמר את יכולותיו וכלי השיט הישנים שלו.

עניין נוסף משמעותי שיידרש לו החיל יהיה גם פיתוח והטמעה של תשתיות ומערכי התחזוקה לפלטפורמות ולמערכות החדשות, תוך כדי תמיכה במערכות ובפלטפורמות הישנות, ההולכות ומזדקנות, כגון כלי השיט מדגמי OHP, Knox ואחרים. פיתוח ושימור יכולות תחזוקה ותמיכה טכנו-לוגיסטית למגוון רחב מאוד של כלים ומערכות יעמידו בפני חיל הים המצרי אתגר משמעותי, בתקציב, אמצעים ותשתיות, ובהכשרות כוח אדם מיומן.

אחרון ברשימה זו הוא מערך הגנת החוף המיושן, המבוסס על טילים רוסיים מדגם Styx וטילים איטלקיים מדגם Otomat. מערכים אלו הם בני עשרות שנים, ונראה כי לא ניתנה עד כה עדיפות לשדרוגם. ייתכן שבמהלך השנים הקרובות יבוצעו מהלכים במצריים גם לשדרוג מערכים אלו. בהקשר זה יש לציין פרסומים בעיתונות המצרית לאורך שנת 2014, אשר עסקו ברכש אפשרי של מערכות טילי חוף-ים מדגם Yakhont מרוסיה.³⁷

Russia's defense talks with Egypt part of regional arms drive (2/2014), Retrieved from: <http://www.upi.com/Russias-defense-talks-with-Egypt-part-of-regional-arms-drive/12071392746896/>, accessed 1/2017. 37

סיכום ומסקנות

תהליך בניין הכוח מאפשר לחיל הים המצרי לשדרג את כליו בהיקף חסר תקדים בעשורים האחרונים.

תהליך זה מאפשר למצריים לבסס ביתר שאת את מעמדה כמעצמה ימית אזורית, בעלת יכולת פעולה התקפיות משמעותית מול יריבים סימטריים ויריבים אסימטריים, בזירות פעולה קרובות ורחוקות, תוך כדי יכולת פעולה להקרין כוחה בים וביבשה, ותחת מטריית הגנה אווירית.

בתהליך זה מבסס עצמו חיל הים המצרי כזרוע האסטרטגית הארוכה של מצריים, בדגש ליכולת פעולתו בים האדום ומזרחה לו.

גיוון מקורות הרכש מאפשר למצריים מחד גיסא שלא להסתמך על מקור רכש אחד, ומאידך גיסא מאפשר לה להשיג אמצעי לחימה ופלטפורמות מתקדמים ולייצר שיתופי פעולה אסטרטגיים עם מדינות רבות.

הרכש המגוון ושיתופי הפעולה הבינלאומיים (רכש, הכשרות ואימונים) מאפשרים למצריים לשפר את יכולותיה ואת תורת הלחימה שלה, אך יוצרים מורכבות גדולה בתחזוקת הכלים והמערכות, ודורשים ממנה לייצר תשתיות טכנו-לוגיסטיות והכשרות מורכבות ומגוונות, במיוחד אם מצריים תשמר את כלי השיט הישנים שלה.

המערכות הצבאיות שאותן מנהלת מצריים בשנים אלו בתימן ובסודאן, והניסיון המבצעי המצטבר מאפשרים אף הם לשפר את יכולותיה המבצעיות, את תורת הלחימה ואף את יכולות השילוביות הבין-זרועית עם זרועות הצבא האחרות במצריים, בדגש לחיל האוויר ולכוחות הנחתים. כלי השיט שנרכשו, בדגש לאוניות ה-Mistral, ישפיעו, להערכתנו, לא רק על תורות הלחימה של חיל הים אלא של הצבא המצרי כולו.

השילוב שבין פלטפורמות חדשות, אמצעי לחימה חדשים, הכשרה מערבית, אימונים משותפים עם כוחות בינלאומיים והניסיון המבצעי הנצבר בשנים אלו יובילו את חיל הים המצרי לשינויים אסטרטגיים ואופרטיביים בתורת הלחימה שלו.